

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om særlige bestemmelser for støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling til målet om europæisk territorielt samarbejde

COM(2011) 611 final — 2011/0273 (COD)

(2012/C 191/09)

Ordfører: **Viliam PÁLENÍK**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 25. oktober 2011 og den 27. oktober 2011 under henvisning til artikel 178 og 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om særlige bestemmelser for støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling til målet om europæisk territorielt samarbejde

COM(2011) 611 final — 2011/0273 (COD).

Det forberedende arbejde henvises til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 3. april 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 480. plenarforsamling den 25.-26. april 2012, mødet den 25. april, følgende udtalelse med 162 stemmer for, 5 imod og 14 hverken for eller imod:

1. Resumé af EØSU's konklusioner og anbefalinger

1.1 Den 29. juni 2011 vedtog Kommissionen et forslag til den næste flerårige finansielle ramme for perioden 2014-2020: et budget til gennemførelse af Europa 2020-strategien. Her besluttede Kommissionen, at samhørighedspolitikken fortsat bør være en central del af det næste finansielle overslag og støtte Europa 2020-strategien.

1.2 Det europæiske territoriale samarbejde er en af samhørighedspolitikens målsætninger, og det udgør en ramme for gennemførelsen af fælles aktioner og udveksling af erfaringer mellem nationale, regionale og lokale aktører fra forskellige medlemsstater.

1.3 Kommissionen opstiller en række eksempler på merværdi og vækst- og jobskabende investeringer, der ikke ville have set dagens lys uden støtte fra EU-budgettet. Resultaterne af undersøgelserne afspejler imidlertid også de konsekvenser, som manglen på fokus og prioritering medfører. I en tid, hvor medlemsstaterne har meget få offentlige midler til rådighed, er det så meget desto vigtigere at investere i vækst.

1.4 Det europæiske territoriale samarbejde har særlig stor betydning pga. sin beskaffenhed og den rolle, samarbejdet spiller som del af samhørighedspolitikken. Det bidrager til det grænseoverskridende, transnationale og interregionale samarbejde.

1.5 Med den foreslåede fordeling af de finansielle ressourcer mellem de forskellige elementer i det europæiske territoriale samarbejde – dvs. mellem de grænseoverskridende, tværnationale og tværregionale elementer – får alle tre områder tilstrækkelig finansiel kapacitet.

1.6 EØSU støtter også tendensen i retning af temafokuseret støtte og prioriterede investeringer inden for hvert enkelt samarbejdsområde, selv om det er vigtigt at tage hensyn til de enkelte landes og regioners særlige forhold og behov.

1.7 EØSU bifalder og støtter forsøget på at forenkle reglerne på alle relevante niveauer, det være sig modtagere, programmyndigheder, deltagende medlemsstater og tredjelande samt Kommissionen.

1.8 EØSU bifalder navnlig sammenlægningen af forvaltningsmyndigheder og certificeringsorganer, forenklingen af proceduren for at anmelde udgifter, elektronisk rapportering og udarbejdelse af årsberetninger i 2017 og 2019.

1.9 Etableringen af fælles indikatorer (som anført i bilaget til denne forordning) for evaluering af de enkelte programmets konkrete resultater er ligeledes et vigtigt element, der gør det lettere at vurdere enkelte strukturelle interventioners resultater og effektivitet.

1.10 EØSU støtter civilsamfundets direkte deltagelse i hele programforløbet (programplanlægningen, gennemførelsen, overvågningen og evalueringen) med udgangspunkt i et ligeværdigt partnerskab.

1.11 Det er også vigtigt at inddrage civilsamfundets aktører i mindre projekter, som har potentiale til at øge interventionernes merværdi, navnlig i forbindelse med grænseoverskridende samarbejde.

1.12 Man bør primært yde teknisk assistance for at øge absorptionsevnen hos alle de aktører, der deltager i det europæiske territoriale samarbejde, for at effektivisere deres administrative kapacitet uden at gøre administrationen tungere.

2. Hovedelementer og baggrund for udtalelsen

2.1 Den retlige ramme for gennemførelsen af samhørighedspolitikken udgøres af artikel 174 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUF-traktaten).

2.2 Ifølge 175 i EUF-traktaten skal medlemsstaterne føre deres økonomiske politik og samordne denne med henblik på at nå de mål, der er fastlagt i artikel 174. Formuleringen og gennemførelsen af EU's politikker og tiltag samt gennemførelsen af det indre marked skal ske under hensyntagen til målene i artikel 174 og bidrage til virkeliggørelsen af dem.

2.3 Målene for Den Europæiske Socialfond, Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og Samhørighedsfonden defineres i artikel 162, 176 og 177 i EUF-traktaten.

2.4 I artikel 174 i EUF-traktaten hedder det, at der skal lægges særlig vægt på landdistrikter, områder i en industriel overgangsproces og områder, der lider af alvorlige naturbetingede eller demografiske ulemper af permanent art, bl.a. de nordligste meget tyndt befolkede områder samt øområder, grænseoverskridende områder og bjergområder.

2.5 I henhold til artikel 349 i EUF-traktaten skal der vedtages særlige foranstaltninger for at tage hensyn til den sociale og økonomiske situation i regionerne i EU's yderste periferi, som tilspidises af visse særlige karakteristika, der hæmmer udviklingen alvorligt.

2.6 Den 29. juni 2011 vedtog Kommissionen et forslag til den næste flerårige finansielle ramme for perioden 2014-2020: et budget til gennemførelse af Europa 2020-strategien. Her besluttede Kommissionen, at samhørighedspolitikken fortsat bør være en central del af det næste finansielle overslag, og understregende dens centrale rolle i gennemførelsen af EU 2020-strategien.

2.7 Forslaget er en del af lovpakken om samhørighedspolitikken⁽¹⁾ for perioden 2014-2020. Det europæiske territoriale samarbejde er en af samhørighedspolitikens målsætninger, og det udgør en ramme for gennemførelsen af fælles aktioner og udveksling af erfaringer mellem nationale, regionale og lokale aktører fra forskellige medlemsstater.

(1) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets Forordning om særlige bestemmelser for støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling til målet om europæisk territorialt samarbejde og Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond, der er omfattet af den fælles strategiske ramme og fastlægger generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond og Samhørighedsfonden og ophæver forordning (EF) Nr. 1083/2006 (COM(2011) 615 final) udgør i fællesskab den vigtigste lovmæssige ramme samt grundlaget for debatten om den fremtidige udformning af samhørighedspolitikken i 2014-2020.

2.8 Kommissionen har i sin evaluering af tidligere udgifter til samhørighedspolitikken indkredset en række eksempler på merværdi og vækst- og jobskabende investeringer, der ikke ville have set dagens lys uden støtte fra EU-budgettet. Resultaterne viser imidlertid også følgerne af spredning og manglende prioritering. På et tidspunkt med knappe offentlige ressourcer, og hvor der mere end nogensinde er brug for vækstskabende investeringer, har Kommissionen besluttet at foreslå betydelige ændringer af samhørighedspolitikken.

2.9 Europæisk territorialt samarbejde har særlig værdi, fordi:

- grænseoverskridende problemer løses mest effektivt via samarbejde mellem samtlige berørte regioner for at undgå urimeligt høje udgifter for nogle og snylteri fra andre (f.eks. grænseoverskridende miljøforurening)
- samarbejde kan skabe en effektiv mekanisme til udveksling af god praksis og viden om formidling af knowhow (f.eks. øget konkurrenceevne)
- samarbejde kan sikre en mere effektiv løsning af et specifikt problem som følge af stordriftsfordele og opnåelse af en kritisk masse (oprettelse af klynger til fremme af forskning og innovation)
- styreformerne kan forbedres gennem koordinering af grænseoverskridende og tværnationale sektorspecifikke politikker, aktioner og investeringer
- forbindelserne med EU's nabolande gennem samarbejdsprogrammer ved EU's ydre grænser kan bidrage til sikkerhed og stabilitet og gensidigt fordelagtige relationer
- samarbejde og tværnationale foranstaltninger, i bl.a. hav- og kystområder, er en forudsætning for at fremme vækst, beskæftigelse og økosystembaseret forvaltning
- det lægger grunden for gennemførelsen af makroregionale udviklingsstrategier.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EU bakker op om Kommissionens mål om at fremlægge det europæiske territoriale samarbejdes karakteristika mere klart i en særskilt forordning og dermed lette både dets

gennemførelse og fastlæggelsen af Den Europæiske Fond for Regionaludviklings anvendelsesområde vedrørende målsætningen om europæisk territorielt samarbejde ⁽²⁾).

3.2 Den klare fordeling af de finansielle ressourcer mellem de forskellige elementer i det europæiske territoriale samarbejde, dvs. mellem de grænseoverskridende, tværregionale og tværregionale elementer, giver tilstrækkelig finansiell kapacitet til alle tre elementer. Fordelingen viser tydeligt, at der lægges størst vægt på grænseoverskridende samarbejde (73,24 % til grænseoverskridende samarbejde, 20,78 % til tværnationalt samarbejde og 5,98 % til interregionalt samarbejde). Den økonomiske støtte til den yderste periferi er også rimelig.

3.3 I forhold til den yderste periferi (bl.a. de oversøiske franske departementer) ville det være hensigtsmæssigt med en mere detaljeret beskrivelse af deres naboer og dermed deres potentielle partnere.

3.4 EØSU støtter også tendensen i retning af temafokuseret støtte og prioriterede investeringer inden for hvert enkelt samarbejdsområde ⁽³⁾. Det er imidlertid også vigtigt at være fleksibel på dette område, lige som der skal tages hensyn til de enkelte landes behov i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet.

3.5 Desuden vil det øge merværdien af det europæiske territoriale samarbejde, hvis man i højere grad fokuserer på særlige prioriteter inden for bestemte temaområder og udvælger dem i henhold til de enkelte territoriale samarbejdsprogrammers (projekters) behov.

3.6 EØSU bifalder og støtter forsøget på at forenkle reglerne på alle relevante niveauer, det være sig modtagere, programmyndigheder, deltagende medlemsstater og tredjelande samt Kommissionen. Ved at forenkle de administrative procedurer kan man i væsentlig grad øge merværdien for samhørighedspolitikken under det europæiske territoriale samarbejde ⁽⁴⁾.

3.7 Forenklingen af reglerne skal imidlertid også gennemføres konsekvent på nationalt og regionalt niveau, så den administrative arbejdsbyrde ikke bliver alt for tung. EØSU anbefaler, at Kommissionen – med de beføjelser og den kapacitet, den har

til rådighed – overvåger og aktivt reducerer omfanget af overflødigt administrativt arbejde på nationalt og regionalt plan.

3.8 Når det gælder overvågning og evaluering er det vigtigt at udstikke fælles rammer for udarbejdelsen af årsrapporterne for 2017 og 2019 samt deres fokus på resultaterne i henhold til artikel 13, stk. 3 i forordningen om særlige bestemmelser for støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling til målet om europæisk territorielt samarbejde.

3.9 Etableringen af fælles indikatorer (som anført i bilaget til denne forordning) for evaluering af de enkelte programmets konkrete resultater, der finansieres under målsætningen om europæisk territorielt samarbejde er ligeledes et vigtigt element, der gør det lettere at vurdere de enkelte strukturelle interventioners resultater og effektivitet.

4. Særlige bemærkninger

4.1 EØSU bifalder Kommissionens bestræbelser på at forenkle reglerne. EØSU bifalder navnlig sammenlægningen af forvaltningsmyndigheder og certificeringsorganer, forenklingen af proceduren for at anmelde udgifter, elektronisk rapportering og udarbejdelse af årsrapporter i 2017 og 2019.

4.2 Erfaringerne fra området territorielt samarbejde viser, at det er vigtigt at øge civilsamfundets engagement, særligt med henblik på at rette de finansielle ressourcer til intervention på dette område mod civilsamfundsprojekter.

4.3 Udvalget støtter civilsamfundets direkte inddragelse i hele programforløbet med udgangspunkt i et ligeværdigt partnerskab:

— den strategiske analyse og programplanlægningen

— gennemførelsen af projekterne

— overvågningen og evalueringen.

4.4 I den sammenhæng vil det være hensigtsmæssigt at overveje at afsætte en del af midlerne til henholdsvis projekter rettet mod lokale og regionale myndigheder (dvs. regionale regerings behov) og til projekter rettet mod forskellige civilsamfundsinteresser. På nogle områder bør lokale og regionale myndigheder indbyde det organiserede civilsamfund til at deltage i projekt-partnerskaber allerede i forberedelsesfasen.

⁽²⁾ Jf. Ligeledes EØSU's udtalelse om »En europæisk gruppe for territorielt samarbejde« – Ændringer (Se side 53i denne EUT).

⁽³⁾ Princippet om tematiske fokusområder fandt opbakning i EØSU's udtalelse om den femte samhørighedsrapport, EUT C 248 af 25.8.2011, s. 68, punkt 2.2.5 og 6.14. EØSU har desuden længe fremhævet behovet for forenkling af de administrative og regnskabsmæssige procedurer, f.eks. i udtalelsen om effektive partnerskaber i samhørighedspolitikken, EUT C 44 af 11.2.2011, s. 1, og igen i udtalelsen om Den femte samhørighedsrapport, EUT C 248 af 25.8.2011, s. 68.

⁽⁴⁾ Forenkling af samhørighedspolitikens regler har været genstand for en række EØSU-udtalelser, bl.a. EUT C 248 af 25.8.2011, s. 68, og EUT C 44 af 11.2.2011, s. 1.

4.5 I overensstemmelse med partnerskabsprincippet ⁽⁵⁾ er det vigtigt at fokusere på at støtte civilsamfundets aktører med særlige projekter (f.eks. mikroprojekter), der har potentiale til at øge merværdien af interventioner under det territoriale samarbejde (navnlig inden for grænseoverskridende samarbejde) og dermed inddrage mindre civilsamfundsorganisationer i samarbejdet.

4.6 EØSU understreger behovet for at tilbyde bedre information og formidling i medlemsstaterne om disse instrumenter og regler. På samme måde er det vigtigt at give eksempler på god praksis fra projekter, der allerede er gennemført.

4.7 Desuden er det vigtigt at overveje private almennyttige organisationers engagement og rolle som ledende projektpartnere.

4.8 Man bør yde teknisk assistance under det europæiske territoriale samarbejde for at øge potentielle støttemodtagers absorptionsevne og forbedre de forvaltende myndigheders administrative kapacitet og lægge særlig vægt på at afskaffe unødigt tung administration.

Bruxelles, den 25. april 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁵⁾ EØSU har udtrykt opbakning til dette princip i udtalelserne EUT C 248 af 25.8.2011, s. 68, og EUT C 44 af 11.2.2011, s. 1, samt i offentlige erklæringer fra EØSU-repræsentanter i Gödöllö i juni 2011 og i Gdansk i oktober 2011.